

Krádež

Krádež (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (§ 205))

- (1) Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a
  - a) způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou,
  - b) čin spáchá vloupáním,
  - c) bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí,
  - d) čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo
  - e) čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob,bude potrestán **odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti** nebo **propadnutím věci** nebo jiné majetkové hodnoty.
- (2) Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a byl za čin uvedený v odstavci 1 v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, bude potrestán **odnětím svobody na šest měsíců až tři léta**.
- (3) **Odnětím svobody na jeden rok až pět let** nebo **peněžitým trestem** bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.
- (4) **Odnětím svobody na dvě léta až osm let** bude pachatel potrestán,
  - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako **člen organizované skupiny**,
  - b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo
  - c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.
- (5) **Odnětím svobody na pět až deset let** bude pachatel potrestán,
  - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo
  - b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady ([§ 309](#)), teroristického útoku ([§ 311](#)) nebo teroru ([§ 312](#)).
- (6) Příprava je trestná.

Dětské krádeže – souvislosti (Ondráček 2003)

- **vývojová nezralost, mentální postižení**
  - snížená schopnost sebeovládání v souvislosti s touhou vlastnit něco, co patří někomu jinému; snížené uvědomění si morálního kontextu
- **sociální podmíněnost krádeže**
  - snaha získat určité postavení, touha po sounáležitosti
- **tzv. frustrační krádež**
  - kompenzace nedostatečné míry uspokojení některých potřeb – potvrzení vlastní důležitosti, přijetí druhými, být milován, vážen...
- **optikou individuální psychologie dle Adlera**
  - „kradoucí individuum“ se cítí být ochuzeno, málo oceňováno; krádež jako prostředek k vyrovnání takového deficitu
- **kleptomanie**
  - nutkavé impulzivní kradení bez kontextu nouze či plánu; neurotická porucha chování – psychiatrická diagnóza; zřídka kdy
- **plánovaná krádež**
  - výchovně nejzávažnější; dobrá příprava = obtížné odhalení; dítě se učí krást promyšleně, snaha obohatit se na úkor druhých – často naučená norma z přirozeného prostředí

První reakce (Čapek 2008)

- otázka autority a **důvěry**
- postižený žák jde za učitelem
- **neočekává** kázání o hlídání si věcí, nenošení drahých věcí do školy... na to přijde čas
- **vyšetřování** – ihned, je-li to možné

Druhá a další reakce... (Čapek 2008)

- zajištění místa činu
  - ▣ nikdo neodchází, nepřichází
- opravdu se to ztratilo?
  - ▣ často jde o ztracenou či založenou věc
- spolupráce je na prvním místě
  - ▣ navození atmosféry a žádost o spolupráci všech přítomných
  - ▣ motivace
- prohledání prostoru
  - ▣ kde by to mohlo být zapadlé, schované
  - ▣ poslední šance pro pachatele věci „najít“ („nálezce“ však neosočujeme)
  - ▣ již je všem jasné, že to učitel nezahraje „do outu“
  - ▣ neobviňovat „známé firmy“
- vyšetřování a alibi
  - ▣ vytvoření časového obrazu – kdo, kde, co, kdy...

... další reakce a postup (Čapek 2008)

- **v některých případech je možná metoda „hoří má panenka“**
  - ▣ anonymní a skryté odevzdání předmětu
- **kontrola tašek**
  - ▣ nesmí to být učitel, kdo prohledává (*Co kdybyste poškozenému ukázali tašky?*)
  - ▣ upozornit, že nás *mimořádně* nezajímají jiné „zajímavé věci“ (cigarety...)
- **všímavosta pozorování**
  - ▣ pachatel na sebe často upozorní sám
  - ▣ pak ho pod nějakou záminkou odvést a nabídnout přijatelné řešení
- **poučení a varování**
  - ▣ až po všech předchozích krocích
- **ale ještě je možné:**
  - ▣ **osobní prohlídka** (genderově segregovaná třída, spolupráce, důvěra, autorita)
  - ▣ **policie**

... někdy to nemusí vyjít

- někdo nevydrží tlak při vyšetřování a začne se podezřele projevovat (plakat...) – to neznamena, že je viník
- někdo se pod tlakem přizná, jen aby to už skončilo

Co s tím?

(Ondráček 2003)

- je-li pachatel zřejmý, lépe projednat a řešit pouze s žáky krádeží přímo dotčenými, namísto vyjasňování před celou třídou
- zorientovat se v situaci a příčinách krádeže
  - *Jaké důvody žáka ke krádeži vedly (tohoto předmětu, který patří tomuto člověku)?*
  - *Ukradl žák něco poprvé nebo patří kradení k repertoáru jeho chování?*
  - *Co posiluje jeho odhodlání něco ukrást?*
  - *Hledá žák dobrodružství a napínavé zážitky?*
  - *Použil žák ukradené věci k získání přátelství a uznání (tím, že ji někomu daroval)?*
  - *Jaká je reakce postiženého a ostatních (učitel, spolužáci, rodiče) na krádež?*
  - *Posilují tyto reakce finalitu krádeže (pozornost, moc, odplata) a tím i odhodlání k dalšímu kradení?*
- **motiv, cíle, chování** – východisko k dalšímu kroku:
- **společně s žákem i ostatními dětmi hledat jiný způsob řešení problému, který stojí za krádeží**

Co s tím dál?

(Ondráček 2003)

- rozhovor by neměl probíhat za přílišného rozruchu (až opadne rozčilení)
  - ▣ ruch = pozornost (nebezpečí potvrzení cíle, kterým může být právě pozornost)
- užitečné pracovat s logickými důsledky typu „*vrať to, nebo to nahrad'*“
- morální kázání bývá neúčinné, žák velmi dobře ví, že překročil hranici
- při úvaze o **motivech, závažnosti, důsledcích krádeže a o postihu či náhradě škody** zvážit
  - ▣ **sociální nezralost kradoucího žáka**
  - ▣ **situační příležitosti** (vlastníci nechávají své věci ležet bez dozoru, viditelně) – pro vymizení drobných krádeží často stačí omezit výskyt takovýchto lákadel
  - ▣ **pomoc kolegů – externistů**
- po objasnění, vymezení postihu, „odpykání“ důsledků – by měla být celá záležitost považována za vyřízenou
- žák by měl dostat nabídku vybudovat znovu ve třídě vztahy (nenarušovat je připomínáním „činů minulých“)
- dlouhodobě pracovat na sebehodnotě žáka, abychom snížili tendenci kompenzovat dané i domnělé nedostatky na úkor druhých

Krádeže u malých dětí (Mertin 2011)

- dítě se od útlého věku musí učit, že ne vše, co chce, může mít
  - ▣ nejsou peníze, je to někoho jiného, nemůžeme nebo nechceme to koupit
- učí se chránit si věci své nebo svých blízkých
- budování pocitu „toto je moje“ nebo „toto je naše“ neznamená „nesmím půjčit“ nebo „nesmím dát“

- různá pojetí „krádeže“
  - ▣ vzalo si bez dovolení
  - ▣ sladkosti x peníze doma
  - ▣ peníze – ze stolu, z kabelky, ze zavřeného/zamčeného stolu
- nepoužívejme kritéria dospělých na děti a připisovat jim stejný význam
  - ▣ dítě se všemu teprve učí

- pokud nevíme přesně o čem jde, kdo čin spáchal nebo když neznáme příčinu, okolnosti, průběh, vždy volme vysvětlení ve prospěch dítěte nebo jeho příznivější verzi

Krádeže u malých dětí (Mertin 2011)

1. zjistěme, co dítě s věcmi udělalo – tím činu snáze porozumíme
2. řešení, jak situaci napravit, jak dítě škodu napraví
  - *je důležité, aby dítě zažilo, že když už škoda vznikne, je třeba nést následky a pokusit se škodu napravit*
  - *dohoda s dítětem, co vykoná či kterých prožitků se na přechodnou dobu vzdá*
  - *na úhradu škody použít i část kapesného; vytvářet příležitosti ke splacení dluhu*
  - *dobu úhrady kratší než delší (raději týdny než měsíce)*
  - *trest není tak důležitý, jako náprava*
    - *vštípení názoru, že dítě se samo svobodně rozhoduje i k nepravosti*
3. promyslet, jak zabráníme dalším krádežím
  - *někdy pomůže zavedení kapesného nebo jeho mírné zvýšení*
  - *dáváme více pozor na peněženky...*
  - *věnujme dítěti více času, trávíme společné chvíle*
  - *vysvětlit způsoby braní si věcí/peněz doma a mimo domov*
  - *pomáháme najít kamarády*

Literatura

Čapek, R. 2008. *Odměny a tresty ve školní praxi*. Praha: Grada

Mertin, V. 2011. *Výchovné maličkosti. Průvodce výchovou dítěte do 12 let*. Praha: Portál

Ondráček, P. 2003. *Františku, přestaň konečně zlobit, nebo...* Praha: ISV nakladatelství